

 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	Manuál pro provádění šetření za účelem vydávání rostlinolékařských pasů u rozmnožovacího materiálu zeleniny Označení: Manuál 5	Vydání: 2 Počet stran: 1/7 Revize: 1
--	---	--

MANUÁL PRO PROVÁDĚNÍ ŠETŘENÍ ZA ÚČELEM VYDÁVÁNÍ ROSTLINOLÉKAŘSKÝCH PASŮ U ROZMNOŽOVACÍHO MATERIÁLU ZELENINY

Datum poslední revize

19. 10. 2023

Kontakt: Ing. Kateřina Jégrová (katerina.jegrova@ukzuz.cz; Tel.: 724 052 039)

 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	Manuál pro provádění šetření za účelem vydávání rostlinolékařských pasů u rozmnožovacího materiálu zeleniny Označení: Manuál 5	Vydání: 2 Počet stran: 2/7 Revize: 1
---	--	---

OBSAH

1. OBECNÉ ZÁSADY PRO PROVÁDĚNÍ ŠETŘENÍ ZA ÚČELEM VYDÁVÁNÍ ROSTLINOLÉKAŘSKÝCH PASŮ U ROZMNOŽOVACÍHO MATERIÁLU ZELENINY	3
1.1 ÚVOD	3
1.2 ZKRATKY	3
1.3 POJMY	3
1.4 PASOVÁ POVINNOST	4
1.5 ŠETŘENÍ	4
1.6 VEDENÍ ZÁZNAMŮ O PROVEDENÝCH ŠETŘENÍCH	6
1.7 DALŠÍ POVINNOSTI PROVOZOVATELŮ SOUVISEJÍCÍ SE ŠETŘENÍM.....	7
1.8 SEZNAM PŘÍLOH	7

 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	Manuál pro provádění šetření za účelem vydávání rostlinolékařských pasů u rozmnožovacího materiálu zeleniny Označení: Manuál 5	Vydání: 2 Počet stran: 3/7 Revize: 1
---	--	---

1. Obecné zásady pro provádění šetření za účelem vydávání rostlinolékařských pasů u rozmnožovacího materiálu zeleniny

1.1 ÚVOD

V tomto manuálu jsou shrnuty zásady a postupy pro provádění šetření za účelem vydávání rostlinolékařských pasů u rozmnožovacího materiálu zeleninových druhů. Manuál je určen zejména oprávněným provozovatelům (dodavatelům rozmnožovacího materiálu). Manuál zohledňuje [fyto-sanitární legislativu](#) účinnou od roku 2019.

1.2 ZKRATKY

CHZ	–	chráněná zóna (podle čl. 32 nařízení 2016/2031)
EU	–	Evropská unie
KŠO	–	karanténní škodlivé organismy pro EU
MRO	–	mimořádná rostlinolékařská opatření
RL pas	–	rostlinolékařský pas
RNŠO	–	regulované nekaranténní škodlivé organismy
ŠO	–	škodlivý organismus / škodlivé organismy
ÚKZÚZ	–	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

1.3 POJMY

Regulované škodlivé organismy jsou:

- karanténní ŠO pro EU (KŠO pro EU);
- ŠO, na které se vztahují mimořádná opatření EU podle čl. 29 a 30 odst. 1 nařízení 2016/2031; dále jen „ŠO, podléhající mimořádným opatřením“;
- regulované nekaranténní ŠO (RNŠO) u příslušných komodit;
- karanténní ŠO pro chráněné zóny (KŠO pro CHZ) v případech přemísťování určitých komodit do chráněných zón a v rámci těchto zón;

Oprávněný provozovatel – registrovaný provozovatel oprávněný ÚKZÚZ k vydávání rostlinolékařských pasů v souladu s článkem 89 nařízení (EU) 2016/2031.

Profesionální provozovatel – jakákoli osoba, na niž se vztahuje veřejné nebo soukromé právo, a která se profesionálně zabývá jednou nebo několika činnostmi jako je výsadba, šlechtění, produkce (včetně pěstování, množení a udržování), dovoz na území EU (včetně přemísťování na tomto a z tohoto území), dodávání na trh, skladování, sběr, odesílání a zpracovávání rostlin,

 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	Manuál pro provádění šetření za účelem vydávání rostlinolékařských pasů u rozmnožovacího materiálu zeleniny Označení: Manuál 5	Vydání: 2 Počet stran: 4/7 Revize: 1
---	--	---

rostlinných produktů a jiných předmětů, a je za tyto činnosti právně odpovědná. Definováno v čl. 2 nařízení (EU) 2016/2031.

Stanoviště produkce – přesně vymezená část místa produkce, která je z fyto-sanitárních důvodů obhospodařována jako samostatná jednotka (např. jasně vymezený pozemek v terénu, skleník).

1.4 PASOVÁ POVINNOST

Všechny rostliny k pěstování (sazenice) musí být pro přemísťování na území EU opatřeny rostlinolékařským pasem, a to bez ohledu na to, zda jsou přemísťovány v rámci jednoho členského státu EU nebo mezi členskými státy EU. U osiva zeleniny se pasová povinnost vztahuje pouze na tyto druhy, rody a hybridy:

bob obecný (*Vicia faba*),
cibule kuchyňská (*Allium cepa*),
fazol obecný (*Phaseolus vulgaris*),
fazol šarlatový (*Phaseolus coccineus*),
hrách setý (*Pisum sativum*),
lilek rajče (*Solanum lycopersicum*) a jeho hybridy¹,
paprika (*Capsicum* spp.),¹
pór zahradní (*Allium porrum*).

Pokud proběhne šetření pro vydávání rostlinolékařských pasů bez závad, lze tyto druhy opatřit rostlinolékařskými pasy a uvést na trh. Rostlinolékařské pasy potvrzují soulad těchto rostlin s fyto-sanitárními požadavky EU.

Výjimka: povinnost opatřovat rostliny k pěstování rostlinolékařskými pasy se nevztahuje na rostliny, které jsou dodávány výhradně a přímo konečným uživatelům k nevýrobním a neobchodním účelům.

Výjimka se netýká prodeje prostřednictvím smluv uzavřených na dálku (e-shopy a zásilkové služby) a rostlinolékařských pasů pro chráněné zóny.

1.5 ŠETŘENÍ

Šetření pro účely vydávání rostlinolékařských pasů provádí oprávněný provozovatel, respektive jím pověřená osoba, která úspěšně absolvovala e-learningový test pro příslušné komodity, anebo byla k provádění šetření prokazatelně proškolená osobou, která e-learningový test úspěšně absolvovala. Odpovědnost za prováděná šetření k vydávání rostlinolékařských

¹ Podle Nařízení Komise (EU) 2019/2072 platí pasová povinnost pro lilek rajče a papriku roční. Podle prováděcích nařízení Komise, kterými se zavádějí opatření proti zavlékání a rozšiřování Tomato brown rugose fruit virus, se pasová povinnost vztahuje na celý rod paprika (*Capsicum* spp.), a to i na okrasné druhy paprik, a rovněž na hybridy lilku rajčete.

 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	Manuál pro provádění šetření za účelem vydávání rostlinolékařských pasů u rozmnožovacího materiálu zeleniny Označení: Manuál 5	Vydání: 2 Počet stran: 5/7 Revize: 1
---	--	---

pasů a plnění dalších povinností oprávněných provozovatelů v souladu s [nařízením Komise v přenesené pravomoci \(EU\) 2019/827](#) vždy nese příslušný oprávněný provozovatel.

V případě šetření pro účely vydávání rostlinolékařských pasů u materiálu, který podléhá uznávacímu řízení, provádí šetření ÚKZÚZ. Pro uznávací řízení musí být splněny také požadavky uvedené ve vyhlášce č. 129/2012 Sb. o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu.

Jsou stanoveny také konkrétní případy, ve kterých šetření pro účely vydávání rostlinolékařských pasů provádí inspektor ÚKZÚZ. Na webu ÚKZÚZ je uveden [seznam rostlin, pro které je v určitých případech pro vydání rostlinolékařského pasu požadováno úřední šetření](#) – prohlídka anebo vzorkování a testování provedené ÚKZÚZ. V uvedených případech je nutné podat na ÚKZÚZ [Žádost o provedení šetření za účelem vydání rostlinolékařského pasu na rostliny, rostlinné produkty a jiné předměty, v souladu s čl. 87 nařízení \(EU\) 2016/2031](#). Žádost lze podat osobně, poštou na adresu [místně příslušného](#) Oddělení terénní inspekce (Sekce osiv, sadby a zdraví rostlin ÚKZÚZ) nebo pomocí datové schránky ÚKZÚZ (ID: ugbaq7). Další informace jsou uvedeny v příloze č. 1.

Rozsah a zaměření prohlídky při šetření musí být dostatečné ke kvalifikovanému posouzení rozsahu možného výskytu ŠO nebo příznaků poškození.

Nedílnou součástí šetření je **vizuální prohlídka rostlin**, která se provádí ve venkovním prostředí nejméně jednou až dvakrát v průběhu vegetačního období zásadně podle druhů rostlin, a to v nejvhodnějším období pro zjištění dotčených škodlivých organismů (ŠO). Vizualní prohlídka rostlin pěstovaných ve skleníkových podmínkách se provádí jednou až dvakrát (v závislosti na druhu i vícekrát) v průběhu pěstování rostlin, a to ve vhodných termínech a **zásadně podle partií**. Partií rozmnožovacího materiálu se přitom rozumí množství vyjádřené hmotností nebo počtem kusů stejnorodého rozmnožovacího materiálu (tzn. rostliny jednoho druhu, kultivaru, selekce nebo klonu, pěstované v jednom místě a jednoho původu).

V rámci vizuální prohlídky se provede celkové posouzení zdravotního stavu porostu rostlin jednoho druhu (rodu/partie), zda nejsou vidět jakékoliv abnormality (odlišnosti ve vzhledu a vzrůstu) rostlin, včetně posouzení toho, zda jde o pravidelně či nepravidelně (ohniskově) se vyskytující odlišnosti. Vybrané rostliny se blíže prohlížejí (případně i za použití lupy) zejména v případě, že se zjistí odchylky ve vzhledu od ostatních rostlin v porostu (partii) či příznaky napadení škodlivými organismy. Dále se také zváží vhodnost prohlídky podzemních částí rostlin. Posoudí se, zda provedení prohlídky neznemožňuje zjevná přítomnost neregulovaných ŠO či špatný fyziologický stav rostlin (překrytí jiných příznaků napadení). V případě, že prohlížený druh (rod) je hostitelem nějakého regulovaného škodlivého organismu, je nutné se při provádění vizuální prohlídky soustředit na vyhledávání příznaků napadení tímto ŠO.

 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	Manuál pro provádění šetření za účelem vydávání rostlinolékařských pasů u rozmnožovacího materiálu zeleniny Označení: Manuál 5	Vydání: 2 Počet stran: 6/7 Revize: 1
--	---	--

Množství prohlížených rostlin:

1. méně než 100 rostlin v partii – je přehlížena každá rostlina;
2. 100 a více rostlin v partii – hodnoceno minimálně 20 % z náhodně vybraných (jak z okrajových částí, tak i ze střední části porostu kontrolované partie).

Vizuální prohlídka rostlin je zaměřená na zjišťování přítomnosti možných viditelných příznaků napadení regulovanými škodlivými organismy, kterými jsou KŠO pro EU, RNŠO, KŠO pro CHZ, ŠO podléhající mimořádným opatřením (podle čl. 29 a 30 nařízení 2016/2031).

V příloze č. 1 naleznete tabulku s kategorizací ŠO. Pro snazší orientaci v tabulce je v této příloze i komentář k přílohám prováděcího nařízení (EU) 2019/2072, ze kterého vyplývají zvláštní požadavky nebo opatření. Podrobný přehled zvláštních požadavků a opatření proti výskytu RNŠO vztahující se na konkrétní druhy (rody) zeleniny, naleznete v příloze č. 2. **Při šetření se ověřuje splnění zvláštních požadavků a opatření.**

Pro účely plnění zvláštních požadavků stanovených pro určité rostliny k pěstování jako podmínka pro vydání RL pasu byla na web ÚKZÚZ umístěna [tabulka uvádějící status výskytu regulovaných škodlivých organismů v České republice](#).

V příloze č. 3 je zpracována tabulka shrnující legislativou EU regulované škodlivé organismy pro jednotlivé rody či druhy zeleniny. Informace jsou rozděleny tematicky do šesti listů: polyfágní KŠO na zelenině, KŠO a RNŠO na rostlinách čeledi lilkovité, KŠO a RNŠO pro rostliny rodu *Allium*, RNŠO pro další druhy rostlin zeleniny, RNŠO pro osivo zeleniny a seznam CHZ a příslušných KŠO pro CHZ. Naleznete zde informace ohledně klasifikace ŠO, kategorizace ŠO dle legislativy; příznaky napadení/ způsob prokázání nepřítomnosti ŠO; termín provedení prohlídky; prahovou hodnotu (u RNŠO); výskyt v ČR a EU; číslo přílohy prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072, v níž je daný ŠO uveden a informace o zvláštních požadavcích (zda jsou stanoveny a kde jsou stanoveny, popř. odkaz na nařízení ÚKZÚZ) a odkaz na Rostlinolékařský portál nebo jiný zdroj informací o příslušném ŠO.

Při podezření na napadení rostlin KŠO nebo ŠO, na které se vztahují MRO podle čl. 30, je povinností provozovatele neprodleně informovat ÚKZÚZ (oznamovací povinnost) a poskytnout ÚKZÚZ na vyžádání všechny informace, které má k dispozici. **Dále musí přijmout okamžitá opatření k zabránění šíření daného ŠO.**

1.6 VEDENÍ ZÁZNAMŮ O PROVEDENÝCH ŠETŘENÍCH

Záznamy o provedených šetřeních vede oprávněný provozovatel formou elektronickou nebo písemnou. Obsah záznamu:

1. název podniku, popř. provozovny;

 Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	Manuál pro provádění šetření za účelem vydávání rostlinolékařských pasů u rozmnožovacího materiálu zeleniny Označení: Manuál 5	Vydání: 2 Počet stran: 7/7 Revize: 1
--	---	--

2. specifikaci prohlížených rostlin (druh či rod, popř. partie) nebo pěstební plochy (např. skleník);
3. datum;
4. informace např. o odebrání vzorků, o přijatých opatřeních;
5. výsledek šetření;
6. jméno osoby, která šetření provedla.

[Vzor záznamu o provedených šetřeních](#) je uveden na webu ÚKZÚZ. Tento vzor si mohou oprávnění provozovatelé upravit tak, aby vyhovoval jejich potřebám. Při kontrole prováděné ÚKZÚZ musí být záznam předložen k nahlédnutí.

1.7 DALŠÍ POVINNOSTI PROVOZOVATELŮ SOUVISEJÍCÍ SE ŠETŘENÍM

Další povinnosti oprávněných provozovatelů související se šetřením jsou popsány v příloze č. 4. Obsahem přílohy jsou např. doplňující informace týkající se kritických bodů produkčního procesu, účinného plánu a plánu řízení fytosanitárních rizik. Dále je zde vyjmenováno, co bude inspektorem ÚKZÚZ ověřováno při kontrole povinností oprávněných provozovatelů.

1.8 SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 – Kategorizace ŠO ve vztahu k zelenině a legislativa
- Příloha č. 2 – Souhrn zvláštních požadavků pro zeleninu
- Příloha č. 3 – Přehled rodů a druhů zeleniny a informace k ŠO
- Příloha č. 4 – Další povinnosti provozovatelů související se šetřením a vydáváním RL pasů